

LABEL
2020

JAUNAIS ENERĢOMARĶĒJUMS

CEĻVEDIS VALSTS INSTITŪCIJĀM UN PROFESIONĀLIEM PIRCĒJIEM

SATURS

1. JAUNAIS ENERGOEFEKTIVĪTĀTES MARĶĒJUMS – MĒRĶI UN IEGUVUMI
2. GALVENIE JAUNINĀJUMI
3. ELEKTROPRECES AR JAUNO MARĶĒJUMU 2021. GADĀ
4. JAUNUMI VALSTS PĀRVALDES IESTĀŽU IEVĒRĪBAI
5. JAUNUMI PATĒRĒTĀJU UN UZŅĒMUMU IEVĒRĪBAI
6. JAUNAIS ENERGOMARĶĒJUMS – ENERGOEFEKTIVĪTĀTES KLAŠU SALĪDZINĀJUMS PA RAŽOJUMU GRUPĀM
7. GALVENĀS ATŠĶIRĪBAS STARP VECO UN JAUNO MARĶĒJUMU
8. KAS VĒL JĀZINA PAR JAUNO ENERGOMARĶĒJUMU?
9. EPREL DATUBĀZE UN QR KODS
10. Atsauces

1. JAUNAIS ENERGIJAS MARĶĒJUMS – MĒRĶI UN IEGUVUMI

Eiropas Savienības energomarķējums ir elektroierīču energoefektivitātes apzīmējums, kas ieviests pirms vairāk nekā 25 gadiem, un apliecinājis savu lietderību, ļaujot patērētājiem un profesionāliem pircējiem atpazīt un izvēlēties arvien energoefektīvākas ierīces, tādējādi veicinot arvien augstvērtīgāku un inovatīvāku elektroierīču ražošanu. Pateicoties stabilajam energotaupīgu ierīču pieprasījumam un piedāvājumam, ir ievērojami samazinājies mājsaimniecības preču enerģijas patēriņš un izmaksas. Tomēr šobrīd lietotā jauktā marķējuma sistēma, kas izsaka ierīču energoefektivitāti skalā no “A” līdz “D”, kā arī piešķir tām vairākas papildklases, apzīmējot tās ar “+”, ir kļuvusi neskaidra, jo arvien lielākam daudzumam ierīču tiek piešķirtas papildklases, piemēram “A+++”. Vairums ierīču tiek ražotas atbilstīgas augstākajai energoefektivitātes klasei (A+++, A++, A+). Tas ir radījis neskaidrības patērētājiem un nemudina ražotājus attīstīt jaunas, arvien energoefektīvākas ierīces.

Tādēļ Eiropas Savienība ir pārskatījusi un optimizējusi energomarķējumu sešu elektroierīču veidiem, savā izvērtējumā pamatojoties uz ierīču lietotāju vajadzībām. Energomarķējums turpmāk tiks izteikts jaunā skalā un norādīts uz elektroierīču iepakojuma. Sākot ar 2020. gada novembri tas var būt ievietots preces iepakojumā līdztekus iepriekšējam marķējumam. Pilna pāreja uz jauno energomarķējumu tiks oficiāli ieviesta visos elektroierīču veikalos un interneta veikalos, sākot ar **2021. gada 1. martu (gaismekļiem – ar 2021. gada 1. septembri)**. Jaunais energomarķējums piešķirs ierīcēm energoefektivitātes klases skalā no A līdz G. Katras klases enerģijas patēriņa līmeņi tiks pastāvīgi precizēti.

Šis ceļvedis domāts kā palīgs valsts pārvaldes iestāžu darbiniekiem un elektroierīču pircējiem jaunā energomarķējuma ieviešanas procesā, lai pāreja uz jauno marķējuma skalu izdotos sekmīga. Šis dokuments izklāsta būtiskākos aspektus, kas attiecas uz jauno marķējumu, bet tas nav sīks ieviešanas prasību apraksts. Visas juridiskās prasības plaši izklāstītas attiecīgajās ES regulās, kas atrodamas šī dokumenta beigās, sadaļā “Atsauces” (10. nodaļa); ar tām aicinām iepazīties lasītājus.

2. GALVENIE JAUNINĀJUMI

Visām ierīcēm būs viena energoefektivitātes skala, kas ietvers energoefektivitātes klases **no A līdz G**. Energoefektivitātes klasei A vairs nebūs papildkļāšu (apzīmējumi “A+”, “A++” un “A+++” tiks izņemti no apgrozības). Jaunā energomarķējuma ieviešana notiks vairākos etapos, un jaunais marķējums tiks pakāpeniski attiecināts uz visām elektroierīcēm.

Papildu informācija par marķējumu būs pieejama Eiropas Savienības Energomarķēto ražojumu datubāzē (EPREL), datubāzes publiskā daļa būs pieejama ar kvadrātkoda jeb QR koda palīdzību. Datubāzē ir paredzēts apkopot gan patērētājiem un pārdevējiem, gan atsevišķi tirgus uzraudzības iestādēm pieejamu informāciju par marķētajiem ražojumiem.

3. ELEKTROPRECES AR JAUNO MARĶĒJUMU 2021. GADĀ

Jaunā energomarķējuma ieviešana notiks vairākos laika posmos saskaņā ar attiecīgu ES likumdošanu. 2021. gadā ar jauno energomarķējumu tiks apveltītas un pircēju uzmanībai piedāvātas sešas elektropreču grupas:

- **ledusskapji un saldētavas mājsaimniecību lietošanā, ieskaitot vīna skapjus;**
- **veļas mazgājamās mašīnas un veļas mazgājamās mašīnas ar žāvētāju;**
- **trauku mazgājamās mašīnas;**
- **televizori un displeji;**
- **gaismekļi;**
- **aukstuma iekārtas mazumtirdzniecībā (izmanto preču izvietojumam un pārdošanai).**

Elektropreču grupai “**Aukstuma iekārtas mazumtirdzniecībā**” jeb tirdzniecības ledusskapjiem un saldētavām tiks ieviests pavisam jauns energomarķējums, kas attieksies uz aukstuma iekārtu pircējiem darba vajadzībām, kas var būt gan privātpersonas un juridiskas personas, gan valsts pārvaldes iestādes.

Citām preču grupām ar energoefektivitātes marķējumu, piemēram **gaisa kondicionieriem, gaisa sausinātājiem, karstā ūdens sildītājiem** utt., marķējums ar jauno skalu tiks ieviests, tiklīdz stāsies spēkā attiecīgās ES regulas. Tiek prognozēts, ka pārējām elektropreču grupām jaunais energomarķējums tiks ieviests, sākot ar 2022. gadu.

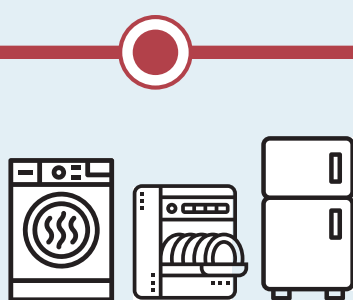
Jaunie ES tiesību akti attiecībā uz energomarķējumu tiks pieņemti divos laika posmos: līdz 2023. gada 2. augustam saskaņā ar pamatregulas (ES) Nr. 2017/1369 11. panta 4. punktu, bet ierīcēm, kuru marķējumu izņēmuma kārtā regulē deleģētās regulas (ES) Nr. 811/2013, Nr. 812/2013 un Nr. 2015/1187 – pamatregulas (ES) Nr. 2017/1369 11. panta 5.(a) apakšpunktā noteiktajā kārtībā.

1. novembris
2020

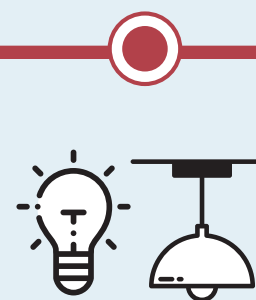
Preces var tikt pārdotas ar abiem marķējumiem (vecais un jaunais marķējums), bet marķējumu nedrīkst reklamēt veikalos vai interneta veikalos

1. marts
2021

Trauku mazgājamās mašīnas, veļas mazgājamās un žāvējamās mašīnas, ledusskapji un saldētavas, ledusskapji komercvajadzībām, televizoru ekrāni un displeji tiek pārdoti ar jauno marķējumu, kas ir redzams veikalos

1. septembris
2021

Apgaismes ķermeņi tiek pārdoti ar jauno marķējumu, kas ir redzams veikalos

4. JAUNUMI VALSTS PĀRVALDES IESTĀŽU IEVĒRĪBAI

Pamatregula (ES) Nr. 2017/1369, ar ko izveido energomarķējuma satvaru, ir pieņemta ar mērķi veicināt energoefektīvāku ražojumu radīšanu.

Regula sekmēs pāreju uz jaunu energomarķējumu, kurš, pateicoties jaunām kvalitātes prasībām un arvien precīzākiem ietekmes uz vidi mērījumiem, ļaus novērtēt ražojumu energoefektivitāti jaunā amplitūdā. Ierīces, kuras šobrīd tiek uzskatītas par energoefektīvākajām un tiek novērtētas ar augstāko energoefektivitātes klasi, var zaudēt līderpozīcijas, bet šobrīd morāli novecojušas ierīces ar laiku tiks pilnībā izstumtas no tirgus.

Eiropas Savienība atbalsta darbības, kuru mērķis ir panākt divējādus rezultātus – pirmkārt, mudināt ražotājus radīt un pārdot vēl energoefektīvākas preces, kurām atkal varētu piešķirt visaugstāko energoefektivitātes marķējuma klasi, – un otrkārt, palīdzēt patērētājiem Eiropā apzināti izvēlēties videi arvien draudzīgākas ierīces ar iedarbīgas, inovatīvas un pilnveidotas marķējuma sistēmas palīdzību.

Šis ceļvedis centīsies mazināt pārpratumus, kas varētu rasties šajā pārmaiņu procesā visas vērtību ķēdes garumā, īpašu ievērību veltot īpašai patērētāju kategorijai – lielo pircēju grupām, kas ietver gan privātas (lieluzņēmumu grupas), gan valsts institūcijas (valsts pārvaldes iestādes).

Izvēli veltīt uzmanību lielo pircēju grupām noteica to pirktspēja, kura ir tik ievērojama, ka var ietekmēt ES vienotā tirgus ekoloģiskās pārvaldības procesus pozitīvā virzienā. Šo grupu pieprasījuma ietekmē Eiropas tirgus attīstīs tādu preču un pakalpojumu ražošanu, kam ir arvien mazāka ietekme uz vidi, un ieguldīs ekoloģiski ilgtspējīgu risinājumu izpētē un inovāciju attīstībā.

Šajā un nākamajā ceļveža nodaļā BUJ jeb bieži uzdotu jautājumu formā tiks analizēti jauninājumi, kas skars valsts un privātas institūcijas kā ražojumu pircējus. Jautājumi tika formulēti un atlasīti ieinteresēto pušu sarunu laikā salīdzinājuma un dialoga pasākumu ietvaros, ko organizēja kā daļu no BELT un LABEL 2020 projektiem 2019. un 2020. gadā.

Likumdošana, kas attiecas uz publisko iepirkumu jeb iepirkuma līgumiem, kurus slēdz ar valsts pārvaldes institūcijām, ir sarežģīta, tādēļ tika izlemts papildināt šo ceļveža nodaļu ar skaidrojumu par Eiropas Savienības vides politiku publisko iepirkumu jomā jeb zaļo publisko iepirkumu (ZPI).

BUJ VALSTS PĀRVALDES IESTĀŽU IEVĒRĪBAI

Kad stāsies spēkā jaunais marķējums, vēlēšos iegādāties ražojumus ar visaugstāko energoefektivitāti, kas vien nopērkami. Vai A klases ražojumi būs nopērkami uzreiz?

Nevar noteikti apgalvot, ka A klases ražojumi būs nopērkami uzreiz. Visticamāk, ka A energoefektivitātes klasē sākotnēji būs pieejami tikai daži produkti, jo tā iecerēta ierīcēm, kuras tiks ražotas un tirgū nonāks nākotnē. Viskvalitatīvākajām ierīcēm, kas tiek ražotas šobrīd, varētu tikt piešķirta energoefektivitātes klase B vai C.

Kā tiks uzraudzīta jaunās vērtēšanas skalas ieviešana?

ES dalībvalstis ar tirgus uzraudzības institūciju atbalstu veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu sodu piemērošanu par pārkāpumiem. ES Regulas Nr. 2017/1369 7. panta 4. apakšpunkts nosaka, ka dalībvalstis pašas pieņem noteikumus par sodiem, ko piemēro par šīs regulas pārkāpumiem, ieskaitot nelikumīgu marķējuma lietošanu. Šiem sodiem jābūt samērīgiem, iedarbīgiem un atturošiem.

Eiropas Savienības dalībvalstu tirgus uzraudzības iestāžu saraksts atrodams šajā saitē – <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/42281>.

Vai tiem, kas neieviešis jauno energomarķējumu, tiks noteikti ierobežojumi piedalīties publisko iepirkumu konkursos? Ja tā, kopš kura laika?

Ja piegādātājs vai pakalpojuma sniedzējs nelieto jauno marķējuma sistēmu pēc tam, kad spēkā ir stājies Pamatregula, ar ko izveido energomarķējuma satvaru, tas nevar piedalīties valsts institūciju iepirkumu konkursos – saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 288. pantu, regulas ir vispārpiemērojami tiesību akti, kas uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojamas visās dalībvalstīs. Valsts pārvaldes iestāžu darbībā jāievēro likumības, objektivitātes un labas pārvaldības principi. Ja piedāvājums konkursam sagatavots, pārkāpjot likumu par jauno energomarķējuma skalu, šāda piedāvājuma pieņemšana ir neapšaubāms likumpārkāpums.

Kā Eiropas Savienība palīdzēs ieviest jauno energoefektivitātes klašu skalu?

Eiropas Komisija finansē vairākus projektus, kuru uzdevums ir veicināt pāreju uz enerģijas ilgtspēju, sniedzot vajadzīgo informāciju un atbalstot visas ieinteresētās personas. Atbalsta pasākumi tiks papildināti ar jaunām iniciatīvām, kas stiprinās valsts pārvaldes iestāžu kapacitāti. Piemēram, tiks veicināta apmaiņa ar labās prakses piemēriem un piedāvātas apmācības. Dalībvalstu līmenī tiks īstenoti veicināšanas pasākumi saskaņā ar ES noteikumiem par valsts atbalstu.

Vēlos nopirkt jaunu elektroierīci; man vajadzētu precīzi, kas iepriekš atbilda A +++ energoefektivitātes klasei. Kurai klasei jaunajā sistēmā tā atbilst?

Nav iespējams iepriekš noteikt, kurai energoefektivitātes klasei atbildīs ražojums, kurš iepriekš atbilda A +++ klasei. Vienkāršākais veids, kā salīdzināt atšķirības starp veco un jauno vērtējuma skalu, ir iepazīties ar informāciju jaunajā energomarķējumā.

ZAĻAIS PUBLISKAIS IEPIRKUMS (ZPI) EIROPAS SAVIENĪBĀ

Dažādi ES dalībvalstu likumi paredz, ka valsts pārvaldes iestādes var savās zaļā publiskā iepirkuma (turpmāk – zaļā iepirkuma) stratēģijās nolemt iepirkt tikai ierīces ar visaugstāko energoefektivitāti. Pat tad, ja nākotnē netiks noteiktas obligātas energoefektivitātes prasības, kas jāievēro, piešķirot uzvaras valsts iepirkumu konkursos, zaļais iepirkums varētu būt papildu kritērijs uzvaru piešķiršanā. Zaļā iepirkuma procedūra parāda, ka Eiropas Savienības institūcijas pašlaik izvērtē iespējas, kā dot savu artavu to mērķu sasniegšanā, kas izvirzīti Parīzes nolīgumā klimata pārmaiņu jomā, Aprites ekonomikas rīcības plānā un Eiropas “Zaļajā kursā” (samazināt SEG neto emisijas līdz nullei), izmantojot Eiropas Savienības publisko iepirkumu satvaru – ieviešot obligātos minimālos zaļā iepirkuma kritērijus un uzdevumus dalībvalstu nozaru tiesību aktos un obligātu īstenošanas uzraudzību progresā ziņojumu formā. Minimālie zaļā iepirkuma kritēriji varētu izvērsties par svarīgu standartu saskaņošanas instrumentu. Praksē līdz šim Eiropas Savienības kritēriji zaļajam iepirkumam vienmēr bijuši īstenojami brīvprātīgi, lai nodrošinātu, ka ES vides politika garantē konkurences noteikumu aizsardzību šajā nozarē, īpaši līdzvērtīgu attieksmi un diskriminācijas neesamību attiecībā uz potenciālajiem līgumu slēdzējiem valsts pārvaldes iestāžu iepirkumā.

EIROPAS ENERGO MARKĒJUMA SHĒMA

Juridiska skaidrība

- Regulējuma juridiskā forma (tūlītēja stāšanās spēkā valstu likumdošanā);
- Vienota marķējuma ieviešana (tomēr sankciju sistēma par pārkāpumiem ir dalībvalstu atbildīgo iestāžu ziņā);
- Tirgotāja un piegādātāja atbildība.

Ieinteresēto personu vajadzības

- Saprotamība (pircēji pieņem apzinātus lēmumus);
- Unikāla informācija uz etiķetes un preces datu lapā (saskaņā ar konkurences noteikumiem ES), tirgotāja un piegādātāja atbildība;
- Informācija par ražojumiem būs iegūstama EPREL – energomarķēto ražojumu datubāzē.

5. JAUNUMI PATĒRĒTĀJU UN UZŅĒMUMU IEVĒRĪBAI

BUJ PATĒRĒTĀJU UN UZŅĒMUMU IEVĒRĪBAI

Papildus etiķetēm, kā varu salīdzināt dažādu ierīču energoefektivitātes rādītājus, piemēram, manu veco A+++ klases elektroierīci ar jaunu A klases elektroierīci?

Objektīvu ražojumu salīdzinājumu un novērtējumu varēs veikt ar EPREL energomarķēto ražojumu datubāzes palīdzību. 2020. gada beigās kļūs pieejama datubāzes sadaļa ar tiem ražojumiem, kuri tiks pārmarķēti. Šī sadaļa būs īpaši veidota profesionāliem pircējiem un patērētājiem. Tai varēs piekļūt ar īpašas platformas palīdzību no Eiropas Savienības tīmekļa vietnes. Ražotāju pienākums ir norādīt plašu tehnisku informāciju par saviem ražojumiem, tādēļ varēs salīdzināt sīku, detalizētu informāciju par dažādu piegādātāju piedāvātajiem ražojumiem. Līdz 2021. gada 1. martam būs pieejama informācija līdzšinējā energomarķējuma skalā; pēc 2021. gada 1. marta pieejamā informācija par ražojumiem attieksies uz jauno energomarķējuma skalu.

Kādu papildu informāciju ietvers jaunais energomarķējums?

Jaunais marķējums ļaus piekļūt ražojuma tehniskajiem datiem rokas stiepiena attālumā ar kvadrātkoda jeb QR koda palīdzību. Jaunais marķējums saturēs katra ražojuma unikālo QR kodu, kas tieši sasaistīts ar EPREL jeb ES energomarķēto ražojumu datubāzi, kurai varēs pieslēgties, lai iegūtu tehnisko informāciju par ražojumu un preces datu lapas. Šādā veidā visu svarīgāko informāciju varēs iegūt ātrāk un efektīvāk, lai novērtētu katra ražojuma ekonomisko potenciālu atkarībā no tā veiktspējas, energoefektivitātes rādītājiem, kā arī tā atbilstību noteikumiem (sīkāk skatīt ceļveža 9. nodaļu).

Vai jaunais marķējums veicinās uzņēmumu sociālo atbildību un pārskatatbildību praksē?

Jā, jaunais energomarķējums palīdzēs uzņēmumā īstenot sociālo atbildību, praksē uzlabojot uzņēmuma sniegumu saskaņā ar visjaunākajām vadlīnijām un vienādotiem starptautiskiem jomas standartiem (ISO 26000, GRI 302, AA10000). Jaunais energomarķējums dos iespēju uzsvērt uzņēmuma nostāju vides un enerģētikas jautājumos ar tāda mehānisma palīdzību, kas ir viegli izvērtējams un atpazīstams visām iesaistītajām pusēm, viegli saprotamā veidā informējot par jūsu uzņēmumu kā sociāli atbildīgu.

6. JAUNAIS ENERGO MARKĒJUMS – ENERGOEFECTIVITĀTES KLAŠU SALĪDZINĀJUMS PA RAŽOJUMU GRUPĀM

Tādu ražojumu izvēle, kuri pieder augstākajām energoefektivitātes klasēm, nozīmīgi ietekmē energopatēriņu, ekonomiku un jo īpaši vidi. Šajā nodaļā atrodamajās tabulās esam salīdzinājuši jaunās energoefektivitātes klases, vadoties pēc dažādiem rādītājiem, attiecībā uz tām sešām ražojumu grupām, kuras 2021. gadā pāries uz jauno marķējuma sistēmu. Šīs tabulas veidojot, pieņēmām, ka vienas kilovatstundas elektrības izmaksas ir vienādas ar 0,1629 € / kWh (vidējā elektrības cena Latvijā 2019. gada 1. semestrī saskaņā ar Eurostat datiem), CO₂ izmeši atmosfērā uz vienu elektrības kilovatstundu ir vienādi ar 0,313 kg (Valsts elektroenerģijas ražotāju CO₂ emisijas intensitātes vidējais rādītājs Latvijā saskaņā ar Eiropas Vides aģentūras datiem) un CO₂ apjoms, ko gadā piesaista viens koks, ir vienāds ar 10 kg.

Trauku mazgājamās mašīnas

Tabulā salīdzināts trauku mazgājamo mašīnu enerģijas patēriņš dažādās energoefektivitātes klasēs saskaņā ar jauno marķējumu. Salīdzinājums aprēķināts, pieņemot, ka trauku mazgājamo mašīnu ietilpība ir 15 trauku komplekti, un tās veic 100 mazgāšanas ciklus gadā.

Energoefektivitātes klase	Enerģijas patēriņš gadā (kWh)	Enerģijas patēriņš vienā mazgāšanas ciklā (kWh)	Elektrības izmaksas (eiro gadā)	Saistītās CO ₂ emisijas (kg gadā)	Koku skaits, lai piesaistītu radīto CO ₂
A	50	0,50	8	16	1,6
B	60	0,60	10	19	1,9
C	71	0,71	12	22	2,2
D	81	0,81	13	25	2,5
E	91	0,91	15	29	2,9
F	102	1,02	17	32	3,2
G	112	1,12	18	35	3,5

Ledusskapji

Tabulā salīdzināts lielu divkameru ledusskapju enerģijas patēriņš dažādās energoefektivitātes klasēs saskaņā ar jauno marķējumu. Aprēķināms pieņemts, ka saldētava ir apakšā (aukstumskapja tilpums – 230 litri, saldētavas tilpums – 100 litri, 4 zvaigžņu saldētavas nodalījums).

Energoefektivitātes klase	Enerģijas patēriņš gadā (kWh)	Enerģijas patēriņš stundā (kWh)	Elektrības izmaksas (eiro gadā)	Saistītās CO ₂ emisijas (kg gadā)	Koku skaits, lai piesaistītu radīto CO ₂
A	91	0,010	15	29	2,9
B	116	0,013	19	36	3,6
C	144	0,016	23	45	4,5
D	180	0,021	29	56	5,6
E	225	0,026	37	70	7,0
F	281	0,032	46	88	8,8
G	344	0,039	56	108	10,8

Veļas mazgājamās mašīnas

Tabulā salīdzināts veļas mazgājamo mašīnu enerģijas patēriņš dažādās energoefektivitātes klasēs saskaņā ar jauno marķējumu. Salīdzinājums aprēķināts, pieņemot, ka veļas mašīnu ietilpība ir 12 kg, un tās veic 100 mazgāšanas ciklus gadā.

Energoefektivitātes klase	Enerģijas patēriņš gadā (kWh)	Enerģijas patēriņš vienā mazgāšanas ciklā (kWh)	Elektrības izmaksas (eiro gadā)	Saistītās CO ₂ emisijas (kg gadā)	Koku skaits, lai piesaistītu radīto CO ₂
A	50	0,50	8	16	1,6
B	59	0,59	10	18	1,8
C	68	0,68	11	21	2,1
D	78	0,78	13	24	2,4
E	90	0,90	15	28	2,8
F	101	1,01	16	32	3,2
G	113	1,13	18	35	3,5

Veļas mazgājamās mašīnas ar žāvētāju

Tabulā salīdzināts veļas mazgājamo mašīnu ar žāvētāju enerģijas patēriņš dažādās energoefektivitātes klasēs saskaņā ar jauno marķējumu. Salīdzinājums aprēķināts, pieņemot, ka veļas tilpums mazgājot ir 12 kg, žāvējot – 8 kg, un ierīces veic 100 mazgāšanas ciklus gadā.

Energoefektivitātes klase	Enerģijas patēriņš gadā (kWh)	Enerģijas patēriņš vienā mazgāšanas ciklā (kWh)	Elektrības izmaksas (eiro gadā)	Saistītās CO ₂ emisijas (kg gadā)	Koku skaits, lai piesaistītu radīto CO ₂
A	233	2,33	38	73	7,3
B	286	2,86	47	89	8,9
C	344	3,44	56	108	10,8
D	416	4,16	68	130	13,0
E	502	5,02	82	157	15,7
F	605	6,05	99	189	18,9
G	716	7,16	117	224	22,4

Televizori un displeji

Tabulā salīdzināts monitoru enerģijas patēriņš dažādās energoefektivitātes klasēs saskaņā ar jauno marķējumu. Salīdzinājums aprēķināts, pieņemot, ka 35" monitors tiek darbināts 35 stundas nedēļā.

Energo-efektivitātes klase	Enerģijas patēriņš gadā (kWh)	Enerģijas patēriņš stundā (kWh)	Elektrības izmaksas (eiro gadā)	Saistītās CO ₂ emisijas (kg gadā)	Koku skaits, lai piesaistītu radīto CO ₂
A	17	0,009	2,8	5	0,5
B	25	0,014	4,1	8	0,8
C	33	0,018	5,3	10	1,0
D	40	0,022	6,6	13	1,3
E	50	0,027	8,1	16	1,6
F	61	0,034	10,0	19	1,9
G	73	0,040	11,9	23	2,3

Gaismekļi

Tabulā salīdzināts gaismekļu enerģijas patēriņš dažādās energoefektivitātes klasēs saskaņā ar jauno marķējumu. Salīdzinājums aprēķināts, pieņemot, ka gaismekļi tiek lietoti 10 stundas dienā.

Energo-efektivitātes klase	Enerģijas patēriņš gadā (kWh)	Enerģijas patēriņš stundā (kWh)	Elektrības izmaksas (eiro gadā)	Saistītās CO ₂ emisijas (kg gadā)	Koku skaits, lai piesaistītu radīto CO ₂
A	4,86	0,0013	0,79	0,13	0.01
B	5,57	0,0015	0,91	0,15	0.01
C	6,38	0,0017	1,04	0,17	0.02
D	7,48	0,0020	1,22	0,20	0.02
E	9,03	0,0025	1,47	0,24	0.02
F	11,42	0,0031	1,86	0,30	0.03
G	14,35	0,0039	2,34	0,38	0.04

7. GALVENĀS ATŠKIRĪBAS STARP JAUNO UN VECO MARĶĒJUMU

■ Jaunais marķējums ievieš vienotu A-G skalu visiem ražojumiem.

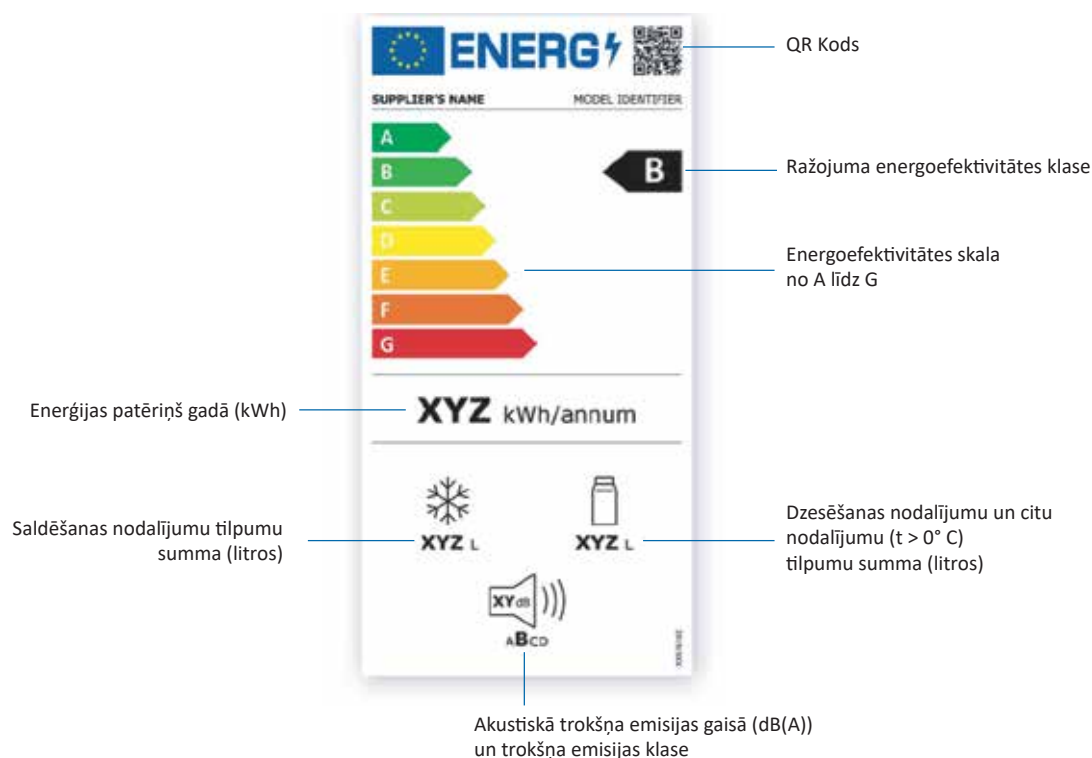
Marķējuma augšējā labajā stūrī (gaismekļiem – apakšējā labajā stūrī) ir ieviests kvadrātkods jeb QR kods, kas nodrošinās tiešu saikni ar EPREL energomarķēto ražojumu datubāzi, kurā ražotāji ievadīs (nekomerciālu) informāciju par katram ražojumam raksturīgajiem parametriem. Datubāzi izstrādājusi Eiropas Komisija, lai veicinātu pārskatāmību un atvieglotu dalībvalstu tirgus uzraudzības iestāžu darbu.

■ Ražojumu enerģijas patēriņš tiks parādīts pamanāmāk, izceļot to etiķetes vidū.

Marķējuma apakšējā daļā atrodamas dažādas piktogrammas, kas informē par ražojumam raksturīgajiem tehniskajiem parametriem. Dažas piktogrammas ir tādas pašas kā vecajā marķējumā, citas ir uzlabotas un vairākas – ieviestas no jauna.

Atšķirības starp ražojumu grupām ir parādītas attēlos, kas sekos.

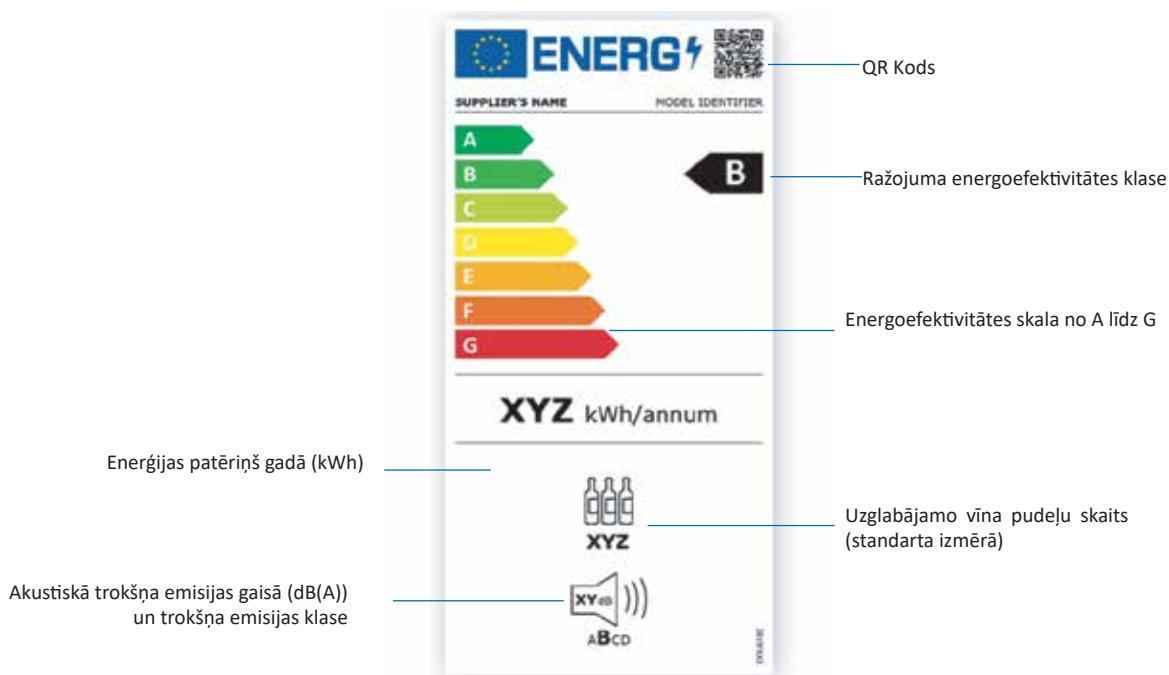
1. att. Ledusskapji un saldētavas

Atšķirības, salīdzinot ar veco marķējumu (izņemot energoefektivitātes klasi un QR kodu):

- jauna piktogramma dzesēšanas nodalījumu tilpuma apzīmējumam;
- vairs netiks norādīta saldēšanas nodalījumu minimālā temperatūra;
- jauna piktogramma trokšņa emisijas apzīmējumam un papildu norāde uz trokšņa emisijas klasi.

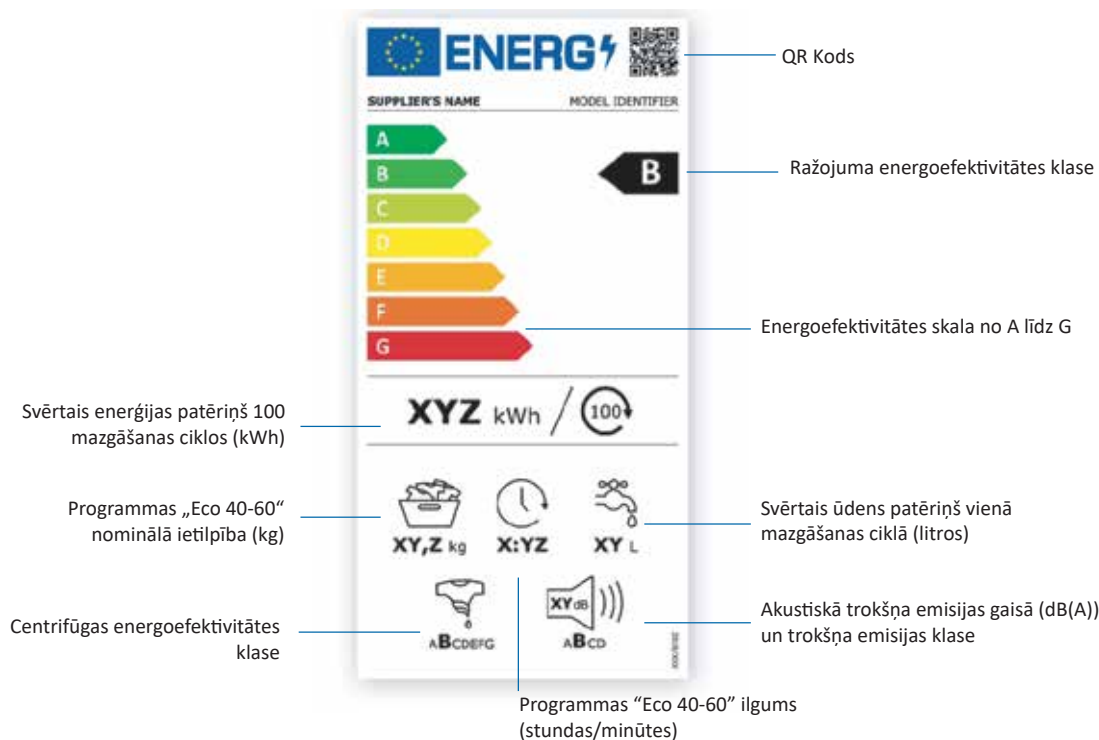
2. att. Vīna skapji

Atšķirības, salīdzinot ar veco marķējumu (izņemot energoefektivitātes klasi un QR kodu):

- jauna piktogramma vīna pudeļu apzīmējumam;
- jauna piktogramma trokšņa emisijas apzīmējumam un papildu norāde uz trokšņa emisijas klasi.

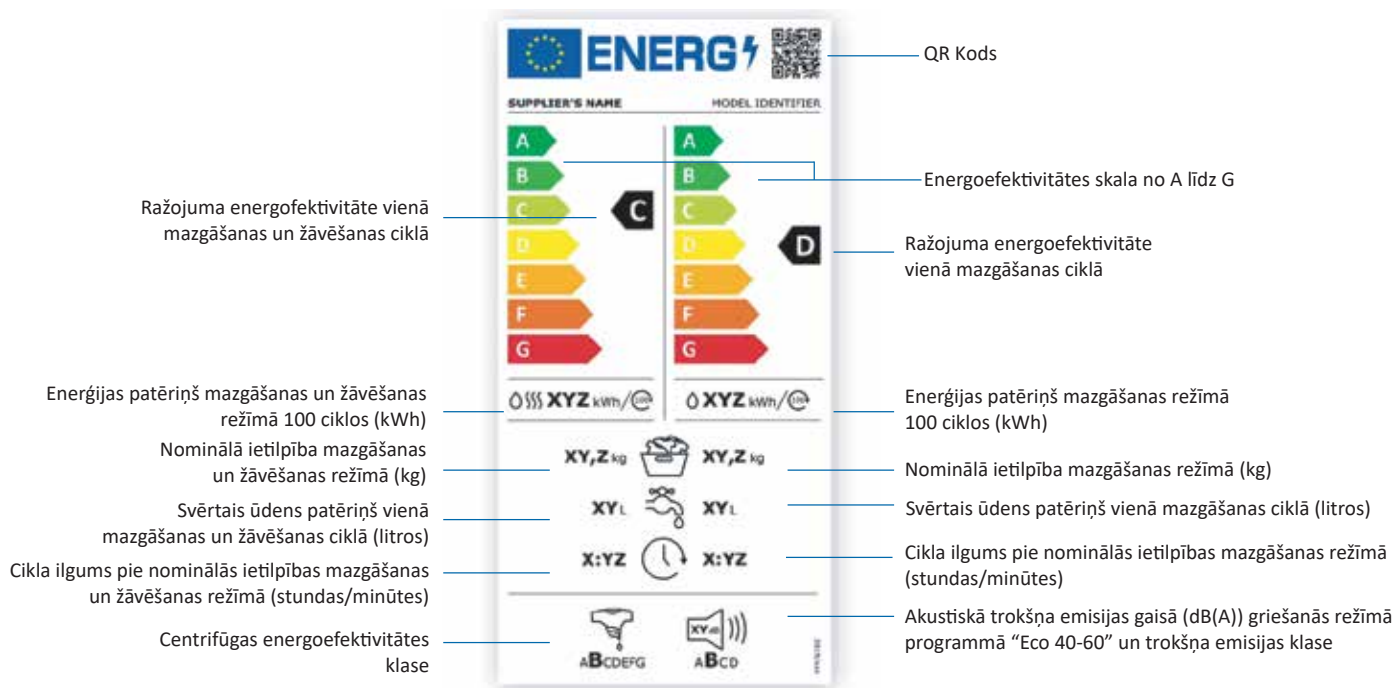
3. att. Veļas mazgājamās mašīnas

Atšķirības, salīdzinot ar veco marķējumu (izņemot energoefektivitātes klasi un QR kodu):

- enerģijas patēriņš izteikts kā svērtais patēriņš 100 mazgāšanas ciklos;
- programmai “Eco 40-60” norādīta nominālā ietilpība;
- norādīts svērtais ūdens patēriņš vienā ciklā;
- trokšņa emisijas norādītas tikai centrifūgas režīmā, ne mazgāšanas režīmā, bet ir papildu norāde uz trokšņa emisijas klasi;
- pievienota norāde uz programmas “Eco 40-60” ilgumu.

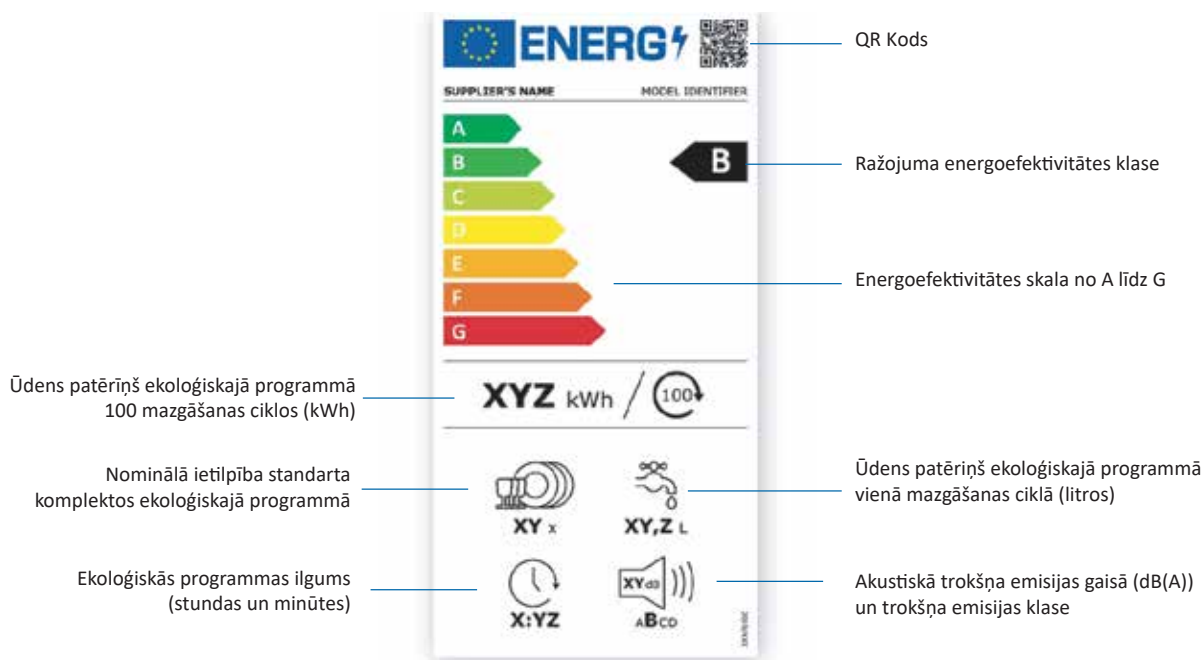
4. att. Veļas mazgājamās mašīnas ar žāvētāju

Atšķirības, salīdzinot ar veco marķējumu (izņemot energoefektivitātes klasi un QR kodu):

- enerģijas patēriņš izteikts kā svērtais patēriņš 100 ciklos (gan mazgāšanas un žāvēšanas, gan tikai mazgāšanas režīmā);
- norādīta nominālā ietilpība gan mazgāšanas un žāvēšanas, gan mazgāšanas režīmā;
- norādīts svērtais ūdens patēriņš gan mazgāšanas un žāvēšanas, gan mazgāšanas režīmā;
- norādītas akustiskā trokšņa emisijas gaisā griešanās režīmā un trokšņa emisijas klase;
- norādīts viena cikla ilgums gan mazgāšanas un žāvēšanas režīmā, gan mazgāšanas režīmā.

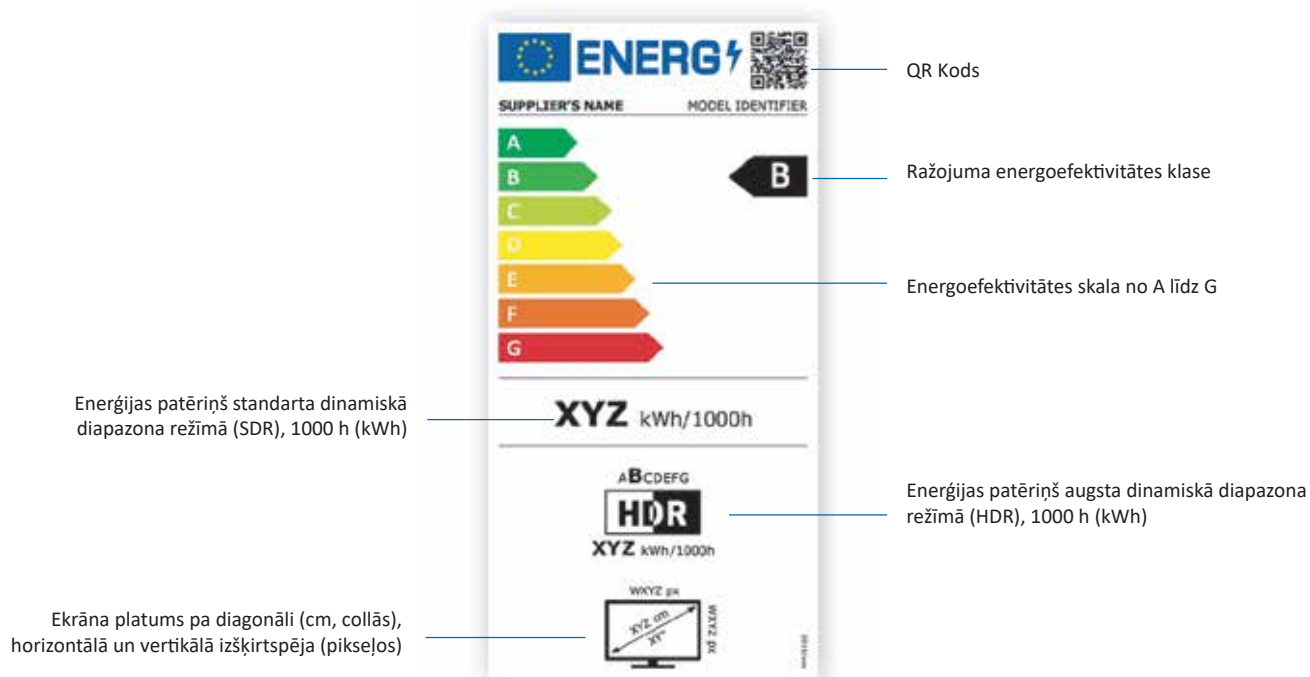
5. att. Trauku mazgājamās mašīnas

Atšķirības, salīdzinot ar veco marķējumu (izņemot energoefektivitātes klasi un QR kodu):

- norādīts enerģijas patēriņš ekoloģiskajā programmā 100 ciklos;
- norādīts svērtais ūdens patēriņš vienā ciklā ekoloģiskajā programā;
- norādīts ekoloģiskās programmas ilgums;
- norādītas akustiskā trokšņa emisijas gaisā un trokšņa emisijas klase;
- jauna piktogramma nominālās ietilpības apzīmējumam.

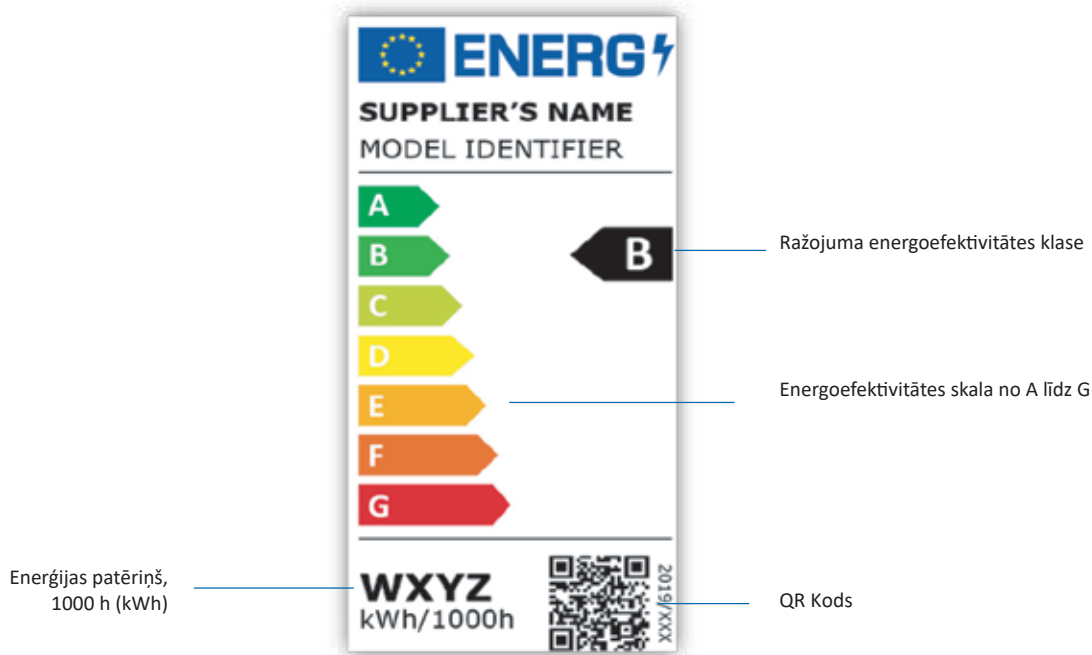
6. att. Televizori un displeji

Atšķirības, salīdzinot ar veco marķējumu (izņemot energoefektivitātes klasi un QR kodu):

- norādīts enerģijas patēriņš 1000 ekspluatācijas stundās;
- norādīts enerģijas patēriņš augsta dinamiskā diapazona režīmā 1000 ekspluatācijas stundās;
- vairs netiks norādīta jauda (W);
- vairs nebūs norādes par pilnīgas izslēgšanas funkciju;
- norādīta izšķirtspēja pikseļos.

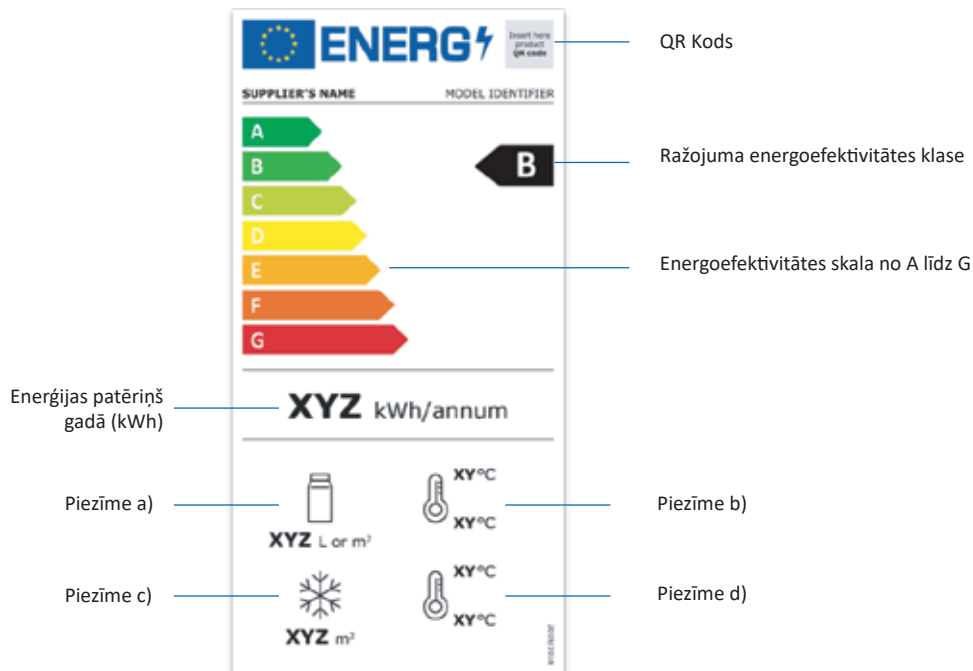
7. att. Gaismekļi

Atšķirības, salīdzinot ar veco marķējumu (izņemot energoefektivitātes klasi un QR kodu):

- atšķirību nav.

8. att. Aukstuma iekārtas mazumtirdzniecībā (izņemot dzērienu ledusskapjus un saldējuma vitrīnas)

Piezīme a)

- tirdzniecības automātiem ar dzesēšanas funkciju – visu dzesēšanas nodaļumu kopējais tilpums (litros);
- pārējām aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā – visu dzesēšanas stendu kopējā platība (m²);
- aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā, kam nav dzesēšanas nodaļumu – šī piktogramma netiek norādīta.

Piezīme b)

- aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā, kuru dzesēšanas nodalījumi ir ar vienādu temperatūras klasi, izņemot tirdzniecības automātus ar dzesēšanas funkciju – augšējā temperatūra ir dzesēšanas nodalījumu dzesēšanas jaudu testa siltākās M-pakas augstākā temperatūra ($^{\circ}\text{C}$); apakšējā temperatūra ir dzesēšanas nodalījumu dzesēšanas jaudu testa vēsākās M-pakas zemākā temperatūra ($^{\circ}\text{C}$) vai visu dzesēšanas jaudu testa M-paku augstākā minimālā temperatūra ($^{\circ}\text{C}$);
- tirdzniecības automātiem ar dzesēšanas funkciju – augšējā temperatūra norāda augstāko produktu temperatūras mērījumu dzesēšanas nodalījumos ($^{\circ}\text{C}$); apakšējā temperatūra netiek norādīta;
- aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā, kam nav dzesēšanas nodalījumu – šī piktogramma netiek norādīta.

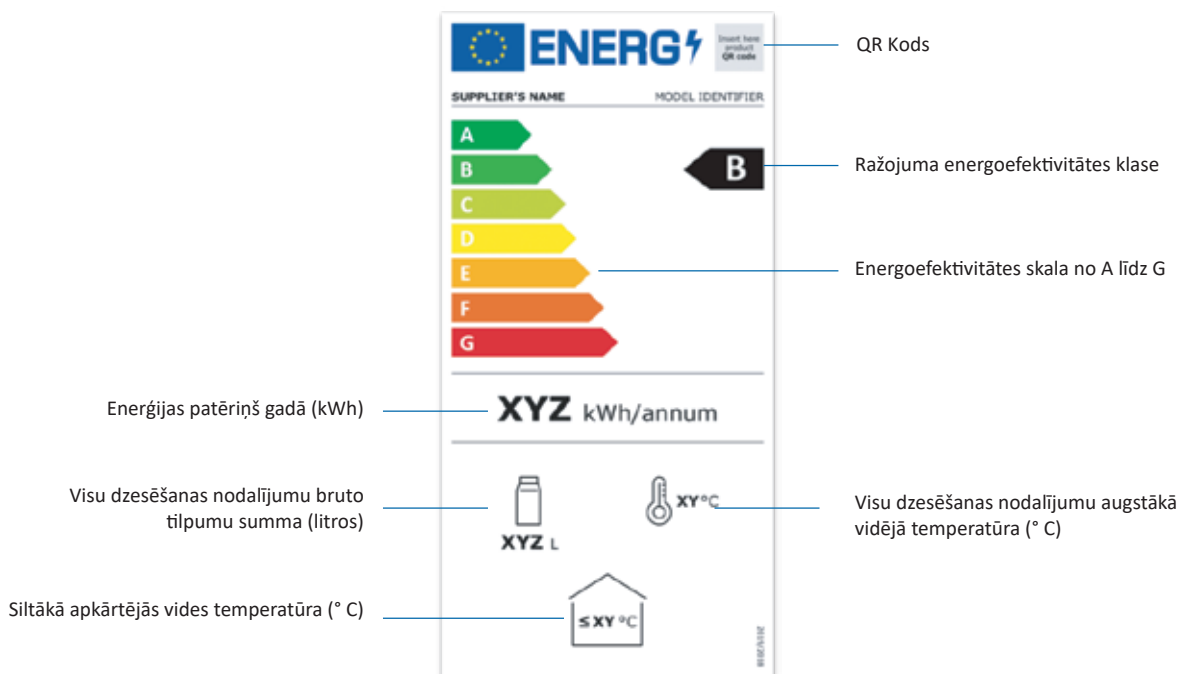
Piezīme c)

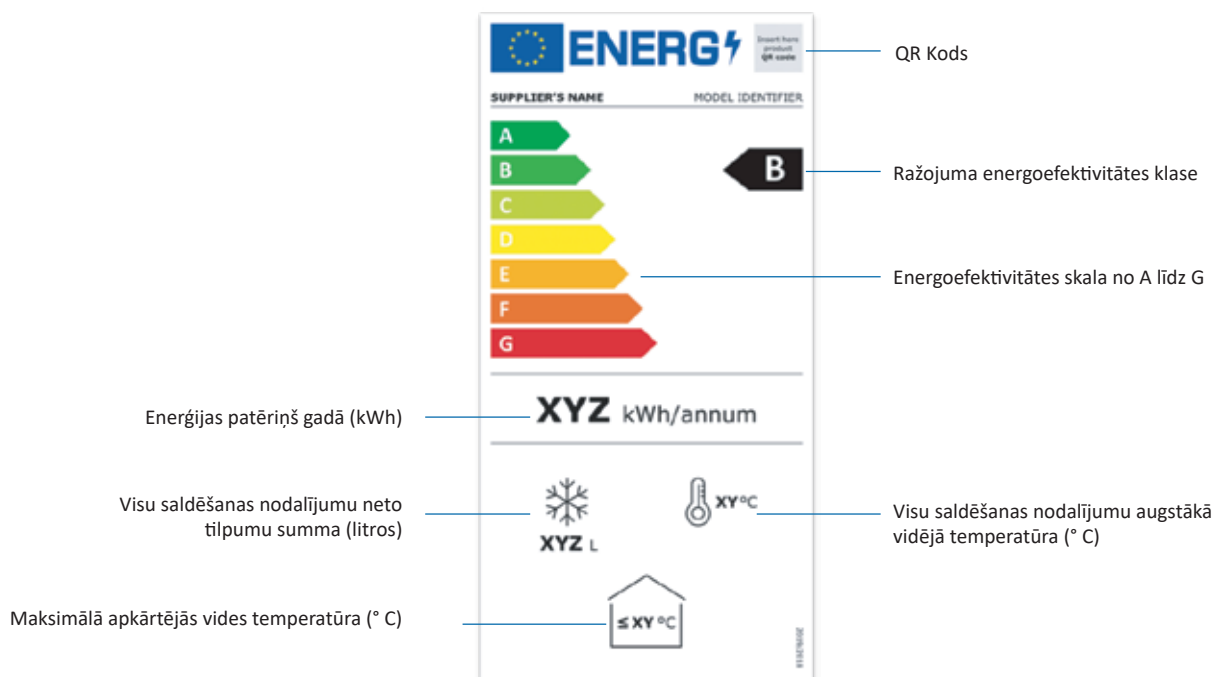
- visām aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā, izņemot tirdzniecības automātus – visu saldēšanas stendu kopējā platība (m^2);
- aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā, kam nav saldēšanas nodalījumu – šī piktogramma netiek norādīta.

Piezīme d)

- aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā, kuru saldēšanas nodalījumi ir ar vienādu temperatūras klasi, izņemot tirdzniecības automātus ar saldēšanas funkciju – augšējā temperatūra ir saldēšanas nodalījumu saldēšanas jaudu testa siltākās M-pakas augstākā temperatūra ($^{\circ}\text{C}$); apakšējā temperatūra ir saldēšanas nodalījumu saldēšanas jaudu testa vēsākās M-pakas zemākā temperatūra ($^{\circ}\text{C}$) vai visu saldēšanas jaudu testa M-paku augstākā minimālā temperatūra ($^{\circ}\text{C}$);
- tirdzniecības automātiem ar saldēšanas funkciju – augšējā temperatūra norāda augstāko produktu temperatūras mērījumu saldēšanas nodalījumos ($^{\circ}\text{C}$); apakšējā temperatūra netiek norādīta;
- aukstuma iekārtām mazumtirdzniecībā, kam nav saldēšanas nodalījumu – šī piktogramma netiek norādīta.

9. att. Dzērienu ledusskapji

8. KAS VĒL JĀZINA PAR JAUNO ENERGIJOMARKĒJUMU?

Energoefektivitātes klases

Kad jaunais marķējums stāsies spēkā, ražojumi, kuriem piešķirta A vai B energoefektivitātes klase, iespējams, nemaz nebūs pieejami. Jaunais marķējums tika ieviests ar domu saglabāt A energoefektivitātes klasi nākotnes, inovatīviem ražojumiem, lai mudinātu radīt arvien energoefektīvākus ražojumus.

Ražojumi ar visaugstāko energoefektivitāti, kuriem šobrīd tiek piešķirta A +++ klase, aptuveni atbildīs B vai C energoefektivitātes klasei jaunajā marķējuma sistēmā. Tas būs atkarīgs no ražojumu grupas. Tomēr jāuzsver, ka nebūs iespējama pilnīga atbilstība starp informāciju par ražojuma energoefektivitātes klasi vecajā marķējuma sistēmā un informāciju jaunajā marķējuma sistēmā, jo jaunā marķējuma sistēma ir izstrādāta, pamatojoties uz jaunām testēšanas metodēm.

Piktogrammas

Gandrīz visas piktogrammas, kas lietotas vecajā marķējuma sistēmā, tiks lietotas arī jaunajā. Taču dažas piktogrammas ir pārveidotas, un dažas citas – ieviestas no jauna. Piemēram, ieviestas jaunas piktogrammas, lai apzīmētu televizoru un displeju energoefektivitāti HDR (augsta dinamiskā diapazona) režīmā, kā arī mazgāšanas programmas ilgumu veļas mazgājamās mašīnās.

9. EPREL DATUBĀZE UN QR KODS

Energomarkēto ražojumu datubāzei EPREL ir trīs sadaļas.

- **Piegādātāju sadaļa:** šī sadaļa nav publiski pieejama, bet kopš 2019. gada janvāra preču piegādātāji (ražotāji, importētāji un ražotāju pilnvarotie pārstāvji) šeit reģistrē ražojumus pirms pārdošanas Eiropas Savienības tirgū.
- **Tirgus uzraudzības sadaļa:** piekļuve šai sadaļai tiek dota tikai tirgus uzraudzības iestādēm. Tās pārbauda, kādu informāciju preču ražotāji, piegādātāji un ražotāju pārstāvji ievada datubāzē, reģistrējot savus ražojumus. Šeit iekļautie dati paredzēti, lai atbalstītu un atvieglotu tirgus uzraudzības darbības.
- **Sadaļa patērētājiem, profesionāliem pircējiem, tirgotājiem un citiem datubāzes lietotājiem:** šī sadaļa būs publiski pieejama visiem 2020. gada nogalē (skatīt arī ceļveža 5. nodaļu).

Piktogrammas

Ražojumu datubāzē iekļautā informācija būs pieejama Eiropas Komisijas tīmekļa vietnē un ar kvadrātkoda jeb QR koda palīdzību, kas būs uz katra ražojuma energomarkējuma. Lietotne, kuru pašlaik izstrādā neatkarīgas organizācijas, ļaus salīdzināt datus par ražojumiem un aprēķināt lietošanas izmaksas, lai atvieglotu patērētāju izvēli. Dati, kurus EPREL datubāzē ievada ražotāji, ir pamatoti ar testiem, kas izstrādāti, lai sasniegtu vienotus standartus un veiktu to parametru mērījumus, kas norādīti energomarkējumā un minēti ES noteikumos par ekodizainu. Ja datubāzē tiks ievadīti nepareizi vai nepatiesi dati, stāsies spēkā attiecīgās ES dalībvalsts tirgus uzraudzības iestāžu sankcijas, t. i., katras valsts attiecīgajā likumdošanā paredzētie sodi.

10. ATSAUCES

Pamatregula par energomarkējumu

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1369 (2017. gada 4. jūlijs), ar ko izveido energomarkējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES (Dokuments attiecas uz EEZ.) OJ L 198, 28.7.2017, p. 1–23
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/ALL/?uri=CELEX%3A32017R1369>

Ledusskapji un saldētavas

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/2016 (2019. gada 11. marts), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1369 papildina attiecībā uz aukstumiekārtu energomarkējumu un atceļ Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 1060/2010 (Dokuments attiecas uz EEZ.) C/2019/1806
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32019R2016>

Veļas mazājamās mašīnas un veļas mazgājamās mašīnas ar žāvētāju

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/2014 (2019. gada 11. marts), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1369 papildina attiecībā uz sadzīves veļas mazgāšanas un sadzīves veļas mazgāšanas un žāvēšanas mašīnu energomarkējumu un atceļ Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 1061/2010 un Komisijas Direktīvu 96/60/EK (Dokuments attiecas uz EEZ.) C/2019/1804
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32019R2014>

Trauku mazgājamās mašīnas

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/2017 (2019. gada 11. marts), ar ko attiecībā uz sadzīves trauku mazgāšanas mašīnu energomarkējumu papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1369 un atceļ Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 1059/2010 (Dokuments attiecas uz EEZ.) C/2019/1807
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32019R2017>

Televizori un elektroniskie displeji

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/2013 (2019. gada 11. marts), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1369 papildina attiecībā uz elektronisko displeju energomarkējumu un atceļ Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 1062/2010 (Dokuments attiecas uz EEZ.) C/2019/1796
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32019R2013>

Gaismekļi

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/2015 (2019. gada 11. marts), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1369 papildina attiecībā uz gaismas avotu energomarkējumu un atceļ Komisijas Deleģēto regulu (ES) Nr. 874/2012 (Dokuments attiecas uz EEZ.) C/2019/1805
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32019R2015>

Aukstuma iekārtas mazumtirdzniecībā

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/2018 (2019. gada 11. marts), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2017/1369 papildina attiecībā uz aukstumiekārtu ar tiešās pārdošanas funkciju energomarkējumu (Dokuments attiecas uz EEZ.) C/2019/1815
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:32019R2018>

BELT (**B**oost **E**nergy **L**abel **T**ake up) ir Eiropas Savienības finansēts projekts, kas izveidots, lai mudinātu lietot ražojumus ar augstu energoefektivitāti un atbalstītu tirgus dalībniekus pārejas periodā, līdz stāsies spēkā jaunais ES energomarķējums, izglītojot par jauno marķējuma sistēmu visas ieinteresētās personas – ES dalībvalstu iedzīvotājus, publiskā iepirkuma procedūras organizētājus, uzņēmumu iepirkumu nodaļas darbiniekus, ražotājus, izplatītājus un tirgotājus – lai mazinātu sarežģījumus pārejas procesā. Projekta ietvaros tiks organizētas mērķtiecīgas informatīvas kampaņas, semināri un citi pasākumi, kā arī piedāvātas apmācības. Projektu koordinē Itālijas patērētāju tiesību aizsardzības organizācija ALTROCONSUMO. Kontakti plašākai informācijai par projektu: giulia.reginato@altroconsumo.it.

LABEL2020 ir Eiropas Savienības finansēta iniciatīva, kas izveidota, lai palīdzētu tirgus dalībniekiem veiksmīgi ieviest jaunus Eiropas Savienības izstrādātos energomarķējumus ražojumiem, kurus pārdod ES valstīs. Projekta mērķis ir atbalstīt patērētājus, profesionālos pircējus, tirgotājus un citas ieinteresētās personas, izmantojot informatīvas kampaņas, pakalpojumus un citus rīkus. Projekta gaitā sagatavotie materiāli būs pieejami lejuplādēšanai projekta mājaslapā www.label2020.lv. Projektu koordinē Austrijas Enerģētikas aģentūra, un tas tiks īstenots 16 ES dalībvalstīs.

BELT projekts ir saņēmis finansējumu no ES pētniecības un inovāciju programmas “Apvārsnis 2020” (Horizon 2020) saskaņā ar granta Līgumu Nr. 847043.

LABEL2020 projekts ir saņēmis finansējumu no ES pētniecības un inovāciju programmas “Apvārsnis 2020” (Horizon 2020) saskaņā ar granta Līgumu Nr. 847062.

Par šī izdevuma saturu atbild tā autori. Tajā atspoguļotie viedokļi var nesaskanēt ar Eiropas Savienības viedokli. Ne Eiropas Komisija, nedz EK Mazo un vidējo uzņēmumu izpildaģentūra (EASME) neatbild par šajā izdevumā ietvertās informācijas lietojumu.